

ФІНАНСИ ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Гречко А.В.

доцент, кандидат економічних наук, ФММ НТ, НТУУ «КПІ»

Кирикович К.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ДОСЛІДЖЕННЯ НАПРЯМКІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК

Стаття присвячена дослідженню впливу податку на прибуток на розвиток вітчизняної економічної системи. Авторами проведено комплексний аналіз впливу змін розміру податку на прибуток на економіку України, наведені приклади застосування активної та пасивної державної політики щодо покращення економічного становища країни, зокрема, за допомогою податку на прибуток. Також, в статті було розглянуто вплив застосування механізму прискореної амортизації та впровадження податкових пільг для підприємств, що займаються розвитком інноваційної діяльності та виділено позитивний досвід реформування податку на прибуток за кордоном. В результаті проведеного дослідження можна виділити напрями реформування даного податку, які відрізняються від існуючих на сьогоднішній день.

Ключові слова: податок на прибуток, податкова політика, пасивні та активні механізми, прискорена амортизація, інноваційна політика.

Вступ. Податок на прибуток є важливим інструментом впливу на економіку країни в цілому та її окремих галузей зокрема. Але зниження податкової ставки не призводить до суттєвого покращення певних процесів в економіці, як це прийнято вважати, а навпаки, призводить до тіньової економіки та збагачення лише великого бізнесу. З огляду на те, що на сьогоднішній день в країні використовується саме така концепція, доцільно буде розглянути інші напрями реформування даного податку, вивчити зарубіжний досвід оподаткування податком на прибуток та знайти можливі напрями подальшого його вдосконалення. Таким чином, обрана тема дослідження є досить актуальною.

Дослідженням напрямів реформування податкової системи присвячені праці багатьох зарубіжних дослідників, найбільш відомими з них є Дж. Стігліц, А.Лаффер, К. Макконел, П. Самюельсон та ін. Українські науковці також мають певні здобутки в дослідженні системи оподаткування, зокрема податку на прибуток. Серед них можна відмітити наукові праці таких вчених, як: Ю.Б. Іванов, Н.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, З.С. Варналій, Й. Петрович, Л.Б. Рябушка, Д.В. Веремчук, В. Кривошей, А. Мазуркевич та інші. Однак, зважаючи на сучасні реалії в сфері

оподаткування та проблеми які все ж таки залишаються актуальними можна зробити висновок, що даний напрям дослідження потребує подальшого доопрацювання і розробки з метою удосконалення системи оподаткування України в цілому та податку на прибуток зокрема.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження впливу податку на прибуток на економічну ситуацію в країні, зокрема на розвиток інноваційної та інвестиційної діяльності та надання рекомендацій щодо подальшого реформування даного податку.

Відповідно до зазначеної мети, в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- досліджено вплив зміни розміру податку на прибуток на економіку України;
- виявлено позитивні аспекти оподаткування податком на прибуток в деяких зарубіжних країнах;
- розглянуто особливості застосування активної та пасивної державної політики щодо покращення економічного становища країни, зокрема, за допомогою податку на прибуток;
- розглянуто вплив застосування механізму прискореної амортизації та впровадження податкових пільг;
- виділено напрями подальшого реформування податку на прибуток.

Результати дослідження. Податок на прибуток являється важливим об'єктом дослідження як підприємців, так й органів державної влади, особливо враховуючи наслідки впливу сучасної політичної та економічної кризи на економіку України. Теоретично, він являється потужним фіскальним інструментом для врегулювання економіки, але на практиці можна спостерігати його зворотну дію, що проявляється у вигляді маніпулювання свідомістю підприємців. Останніми роками Україна почала поступово знижувати відсоткову ставку податку на прибуток. Якщо до 1 квітня 2011 року вона становила 25%, то сьогодні – уже 18%, що є значно нижче у порівнянні, скажімо, із Австрією та Великобританією [1]. Але це не являється гарантом покращення інвестиційного клімату, а навпаки – призводить до тіньової економіки.

Таблиця 1

Ставка податку на прибуток в деяких країнах світу[2]

Країна	Ставки податку
Австрія	25%
Великобританія	21%-28%
Норвегія	28%
Білорусь	24%
ОАЕ	0%

Питання податку на прибуток як економічного стимулу розглядав лауреат Нобелівської премії з економіки 2001 року Джозеф Стігліц. Він говорив про те, що зниження податків призводить лише до збагачення й

так уже заможних людей, а тому не може стимулювати розвиток економіки країни, а тим паче, вихід її із економічної кризи [3]. Світовий досвід свідчить, що податок на прибуток являється значним механізмом впливу, який може сприяти поживленню інвестиційних вкладень в економіку держави.

Існують пасивні та активні механізми, що впливають на стимулювання економіки. Зниження ж податків відноситься саме до пасивного механізму, оскільки держава дозволяє суб'єктам господарювання залишати більшу частку своїх прибутків у себе. У разі застосування такого методу робиться акцент на тому, що дані підприємства отриманий додатковий прибуток будуть інвестувати в середині країни. Але ж існує мала ймовірність того, що ці гроші будуть інвестуватися, а не заощаджуватися на довгострокову перспективу. В кращому випадку, лише третина цих коштів буде вкладеною в економіку, а решта осяде в кишенях власників.

Таблиця 2

Частка податку на прибуток у Зведеному бюджеті та ВВП України[4]

Податок на прибуток	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
частка у доходах бюджету,%	17,5	15,2	15,6	16,1	12,1	13,3
частка у податкових надходженнях до бюджету,%	23,8	20,8	21,3	21,1	15,9	17,8
частка у ВВП,%	5,3	4,8	4,8	5,0	4,4	5,6

До активних методів стимулювання зростання економіки можна віднести зокрема [5]:

1. прискорену амортизацію;
2. надання податкових пільг;
3. додаткові відрахування з прибутку, що оподатковується;
4. надання значних податкових пільг підприємствам, які працюють у економічно відсталих районах, або займаються науково-дослідницькою чи інноваційною діяльністю.

Така ситуація влаштовувала б обидві сторони: для підприємців це значно вигідніше аніж одержання кредитів, а держава б отримувала інвестиції для розвитку певних галузей економіки, куди вкладання додаткових коштів доцільне в певний момент часу. Тобто за даною схемою суб'єкти господарювання отримували б пільги лише після інвестування своїх коштів.

Така модель застосовувалася успішно у США. Там лише за останні 50 років амортизаційні відрахування значно збільшилися. За роки з 1950 по 2003 вони виростили в 90,1 рази, а, при цьому, податок на прибуток – лише у 13,2 раз. У 2003 р. амортизаційні відрахування склали 1135,8 млрд. дол., а це на 114,9 млрд. дол. перевищувало суму оподаткованого прибутку суб'єктів господарювання і аж на 901,2 млрд. дол. – суму сплаченого податку на прибуток [6].

Таким чином, саме внутрішні властивості прискореної амортизації впливають на стабілізацію економічного середовища у країні. Можна сказати, що прискорена амортизація є своєрідною субсидією, призначеною для подальшого інвестування, яку видає держава суб'єктам господарювання. Амортизаційні відрахування не залежать від зовнішніх чинників, що дозволяє їм бути надійним джерелом фінансування. До того ж, вони являються власними коштами для підприємця, які можна запускати в обіг в будь-який момент часу й не переплачувати відсотки за кредит. З метою запобігання не добросовісного використання підприємцями амортизаційного фонду органи державної влади мають встановити додаткове податкове навантаження у разі порушення поставлених вимог й відмови від інвестиційних вкладень. Прискорена амортизація дає змогу отримати гроші відразу після введення основних засобів та вкладати їх для розвитку підприємства.

Ще одним важливим чинником, які сприяють досягненню високих темпів зростання економіки та її структурної модернізації є висока інноваційна та науково-дослідницька діяльність. Такі країни як Японія та Фінляндія доводять, що завдяки правильному вибору інноваційної стратегії можна досягнути значних економічних результатів за відносно короткий період часу.

При застосуванні активної інноваційної політики слід дотримуватися таких правил [2, с.52]:

1) для адміністрування інноваційних проектів потрібно застосовувати спрощену податкову систему та обмежитися якомога меншою кількістю бюрократичних процедур та методів;

2) збільшити витрати бюджету для проведення інноваційної політики та безперервно вводити державне замовлення на продукти інноваційної діяльності;

3) інформувати потенційних інвесторів щодо особливих економічних та правових чинників, які впливають на інвестування інноваційних проектів;

4) збільшити потік кредитних ресурсів на фінансування інноваційних проектів;

5) впроваджувати податкові пільги для суб'єктів господарювання, які займаються інноваційною діяльністю, а саме:

– не оподатковувати прибуток тих підприємств, які отримали його від реалізації продуктів інноваційної діяльності пріоритетних галузей економіки;

– застосовувати метод прискореної амортизації для інноваційного устаткування та їх комплектуючих ;

– зменшити ставку оподаткування для підприємств, які фінансують НДДКР;

б) надавати прозору інформацію про податкові пільги, що надаються підприємствам, які здійснюють інноваційну діяльність, або які безпосередньо фінансують таку діяльність .

Висновки. В результаті проведеного дослідження було виявлено недосконалість реформування вітчизняного податку на прибуток, що здійснюється в основному через механізм зниження податкової ставки. Впровадження такого заходу не принесе суттєвих економічних результатів та не поліпшить інвестиційний клімат в країні, а для того, щоб отримати якісь позитивні результати потрібно провести ряд реформ та вміло користуватися досвідом інших країн світу. Зокрема, як свідчить зарубіжний досвід, вагомих результатів в даному напрямку реформування можна досягти за рахунок активного використання прискореного механізму амортизації та стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності, шляхом надання ряду податкових пільг суб'єктам підприємницької діяльності, що втілюють інноваційні проекти, інвестують прибуток у розвиток виробництва тощо.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України. – документ 2755-17 редакція від 04.08.2013 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
2. Стратегія економічного та соціального розвитку України на 2004-2015 роки «Шляхом європейської інтеграції». – К., 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/file/docs/3/d146531.Pdf>
3. Осадчая И. Миф и «Новый монетаризм» Стиглица / И. Осадчая // – Мировая экономика и международные отношения. – 2003, № 12– С. 43 – 49.
4. Частка податку на прибуток у Зведеному бюджеті та ВВП України. – [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Кривошей В., Мазуркевич А. Активізація інноваційних підходів підготовки фахівців з обліку, аудиту та фінансів / В. Кривошей, А. Мазуркевич. – Х. : ХДУХТ, 2010 – 42 с.
6. Анікін А. В. Економіка США на кінець століття: підсумки та проблеми / Анікін А. В. // Світова економіка і міжнародні відносини. – 1998. – № 11. – С. 21 – 24.

Гречко А.В.

доцент, кандидат економічних наук ФММ НТУУ «КПІ»

Кирикович К.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ИССЛЕДОВАНИЕ НАПРАВЛЕНИЙ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НАЛОГОМ НА ПРИБЫЛЬ

Статья посвящена исследованию влияния налога на прибыль на развитие отечественной экономической системы. Авторами проведен

комплексный анализ влияния изменений размера налога на прибыль на экономику Украины, приведены примеры применения активной и пассивной государственной политики по улучшению экономического положения страны, в частности, за счет налога на прибыль. Также, в статье было рассмотрено влияние применения механизма ускоренной амортизации и внедрение налоговых льгот для предприятий, занимающихся развитием инновационной деятельности и выделен положительный опыт реформирования налога на прибыль за границей. В результате проведенного исследования можно выделить направления реформирования данного налога, которые отличаются от существующих на сегодняшний день.

Ключевые слова: налог на прибыль, налоговая политика, пассивные и активные механизмы, ускоренная амортизация, инновационная политика.

Grechko A.V.

assistant professor, candidate of economic sciences FMM NTUU «KPI»

Kyrykovych K.V.

student FMM NTUU «KPI»

RESEARCH DIRECTIONS TO IMPROVE THE MECHANISM OF THE INCOME TAX

The article investigates the impact of income tax on the development of the national economic system. The authors conducted a comprehensive analysis of the impact of changes in the size of income tax on the economy of Ukraine, are examples of active and passive state policy to improve the economic situation of the country, in particular through the income tax. Also, the article examined the impact of the application of the mechanism of accelerated depreciation and the introduction of tax incentives for companies engaged in the development of innovation and highlighted the positive experience of reforming the income tax abroad. As a result of this research can be divided into areas of the tax reform that differ from the current date.

Keywords: income tax, tax policy, passive and active mechanisms, accelerated depreciation, innovation policy.

Гречко А.В.
доц., к.е.н ФММ НТУУ «КПІ»
Нечипорук С.О.
студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню процесу управління фінансовим потенціалом підприємства та забезпеченню його конкурентоспроможності.

Автором проведено ґрунтовний аналіз сутності поняття фінансового потенціалу, виявлено основні чинники, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, а також на основі проведеного аналізу визначено напрямки підвищення ефективності управління потенціалом підприємства та його конкурентоспроможністю.

Ключові слова: фінансовий потенціал, управління фінансовим потенціалом, конкурентоспроможність, конкурентоспроможність фінансового потенціалу.

Вступ. На сучасному етапі розвитку економічних відносин в Україні існує проблема нестабільності зовнішнього середовища, що призводить до мінливості попиту та пропозиції, зміни цін на товари та фактори виробництва, нестабільності конкурентного середовища та інших макро- і мікроекономічних проблем. За таких умов одним з першочергових завдань керівництва підприємства є детальна оцінка ситуації та формування поточних і перспективних можливостей по забезпеченню стабільного розвитку суб'єкта господарювання, зокрема за рахунок розвитку його фінансового потенціалу.

Соціально-економічна ситуація в країні на сьогоднішній день є досить критичною, масштаби кризи досягли максимального рівня, коли ринкові механізми стали абсолютно викривлені, більшість підприємств змушені працювати в критичних умовах і знаходяться на межі виживання. Поряд з цим для вітчизняної економіки характерна низька конкурентоспроможність вітчизняних підприємств, що є важливим чинником, який впливає на економічну безпеку країни. Саме в таких умовах надзвичайної актуальності набуває питання підвищення ефективності управління потенціалом підприємства, зокрема фінансовим. Адже перед підприємством постає багато питань, пов'язаних з його діяльністю. Функціонування підприємств ускладнюється змінами як у зовнішньому, так і внутрішньому середовищі, що обумовлює необхідність розробки нових підходів до управління підприємством в цілому та фінансовим потенціалом зокрема, створення економічних передумов